

Evaluatie Energietoeslag '22

Inkomensondersteuning

Telefoon (038) 498 3041

Van Jort van Hoogstraaten
Beleidsadviseur Armoede a.i.
Ons kenmerk Energietoeslag
Datum 6 juli 2023
Onderwerp Evaluatie Energietoeslag 2022

Inhoud

	1	Aanleiding
		2
2	Inleiding	2
3	Ervaringen, gebruik en financiën	2
3.1	Tijdelijk energietoeslag	2
3.2	Rechthebbenden	3
3.3	Bereik	3
3.4	Financiën	4
3.5	Terugvorderingsbeleid	5
3.6	Communicatie	6
3.7	Ervaringen	6
4	Conclusie en aanbevelingen	7
4.1	Conclusies	7
4.2	Aanbevelingen Energietoeslag '23	8
5	Bijlage 1 – Beleidsregels Energietoeslag	9
6	Bijlage 2 – Beslisnota college	12

Ons kenmerk
Datum

Evaluatie Energietoeslag
6 juli 2023

1 Aanleiding

Ter compensatie van de hoge energieprijzen zijn gemeenten belast met de uitvoering van de energietoeslag. De uitvoering van de energietoeslag 2022 is grotendeels afgerond. Als lerende organisatie willen we op basis van de inzichten in deze evaluatie - waar mogelijk - ons proces voor de energietoeslag 2023 verbeteren.

2 Inleiding

Lagere inkomensgroepen worden relatief hard geraakt door de hogere energierekening. De energietoeslag is een generieke maatregel die met grote urgentie is ontwikkeld door het Rijk als tegemoetkoming voor de hogere energiekosten. De uitvoering van deze maatregel is bij gemeenten belegd. De gemeente Zwolle heeft binnen een uiterst kort tijdsbestek de uitvoering van de energietoeslag ingericht binnen de kaders van het Rijk, waarbij een erg groot bereik is gerealiseerd. Zij heeft in 2022 de energietoeslag van €1.300 beschikbaar gesteld voor de Zwolse inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum, inclusief de uitwonende studenten en kostendelers.

Zowel in 2022 als in 2023 betreft de energietoeslag een bedrag van €1.300. In 2022 is dit bedrag in 2 delen (€800 en €500) uitbetaald. Vanuit het Rijk is de mogelijkheid geboden om €500 van de energietoeslag 2023 toe te voegen aan de energietoeslag van 2022. Voorwaarde hiervoor is dat wordt uitbetaald op basis van dezelfde criteria als in 2022. Hier heeft Zwolle gebruik van gemaakt, waardoor aanvragers van de energietoeslag 2022 in maart 2023 nogmaals €500 hebben ontvangen. Wanneer we in deze evaluatie spreken over de energietoeslag 2022 is dat inclusief de betaling in maart 2023. Na vaststelling van de wet omtrent de energietoeslag 2023 wordt het mogelijk om het resterende bedrag van €800 uit te betalen. De vaststelling van de wet is vermoedelijk pas na de zomer van 2023.

Deze evaluatie geeft informatie over de globale inzichten op de financiën, het bereik en de doelgroep van de energietoeslag. Ook zijn ervaringen op klant- en uitvoeringsniveau vergaard en opgenomen in de evaluatie, ter verbetering van het proces voor de uitbetaling van de energietoeslag 2023.

3 Ervaringen, gebruik en financiën

3.1 Tijdslijn energietoeslag

Het Rijk heeft eind 2021 voor het eerst de mogelijkheid genoemd voor gemeenten om een eenmalige energietoeslag uit te betalen voor huishoudens met een laag inkomen. Op 15 maart 2022 heeft minister Schouten van SZW aangegeven dat gemeenten kunnen beginnen met het uitkeren van de energietoeslag. Gemeenten hebben een zekere mate van beleidsvrijheid met de uitvoering van de energietoeslag. Uitgangspunt van het Rijk is dat mensen met een inkomen tot 120% recht hebben op de energietoeslag. Het college van Zwolle heeft besloten om een inkomensgrens van 130% te hanteren.

De gemeente Zwolle is voortvarend aan de slag gegaan met het inrichten van een proces waarbij ambtshalve uitbetaling en een aanvraagprocedure zijn ingericht. Al in maart 2022 is de eerste ambtshalve energietoeslagbetaling van €800 gedaan. Deze betaling is

Ons kenmerk
Datum

Evaluatie Energietoeslag
6 juli 2023

gedaan aan inwoners van wie de gemeente weet dat zij een inkomen tot 130% van het sociaal minimum hebben.

Vanaf dat moment is ook de aanvraagprocedure geopend voor inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum. Inwoners konden tot 1 februari 2023 een energietoeslag aanvragen. Aanvragen van deze toeslag was digitaal mogelijk op de gemeentelijke website en schriftelijk door het invullen van een aanvraagformulier.

Op 7 juli 2022 heeft het Rijk aangekondigd de energietoeslag te verhogen van €800 naar €1300. Nadat eind september hier middelen voor beschikbaar zijn gesteld is in oktober 2022 nogmaals €500 uitbetaald aan een ieder die tot dat moment reeds de energietoeslag van €800 had ontvangen. Vanaf medio oktober is er standaard €1.300 uitbetaald wanneer inwoners de energietoeslag toegekend kregen.

Gedurende dit proces is intern structureel geëvalueerd op het bereik van de energietoeslag. In november hebben we geconcludeerd dat het bereik van de energietoeslag aanzienlijk hoger ligt dan reguliere regelingen, door ambtshalve toekenningen en het eigen vermogen dat niet meetelt. Ook werd duidelijk dat een deel van de mensen in de schuldhulpverlening de toeslag nog niet had ontvangen. Deze groep is handmatig op klantniveau in beeld gebracht en uitbetaald.

Ook voor 2023 stelt het Rijk financiën beschikbaar aan gemeenten voor de uitkering van een energietoeslag. Het Rijk heeft een deel van de energietoeslag 2023 overgeheveld naar de decembercirculaire 2022. Hierdoor kregen gemeenten de keuzevrijheid om onder voorwaarden van de energietoeslag 2022, haar inwoners nogmaals een uitbetaling van €500 te doen. De gemeente Zwolle heeft dit bedrag in maart 2023 uitbetaald.

3.2

Rechthebbenden

De energietoeslag is bedoeld voor inwoners met een zelfstandig huishouden, die door de stijgende prijzen voor energie te maken hebben met hogere maandlasten. In de beleidsregels is gedetailleerd uitgewerkt wie er recht heeft op de energietoeslag. Voorwaarde is dat mensen kunnen aantonen zelfstandig verantwoordelijk te zijn voor de energielasten door middel van een energiecontract of een huurovereenkomst met doorberekende kosten voor energie. In aanmerking voor de energietoeslag komen:

- Inwoners met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum, inclusief uitwonende studenten en kostendelers;
- Inwoners met een schuldhulpverleningstraject;

Voor de precieze criteria wordt u verwezen naar de beleidsregels in bijlage 1.

3.3

Bereik

In Zwolle zijn er 8.800 huishoudens¹ met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum en daarnaast 5.290 uitwonende studenten². In totaal is de energietoeslag 2022 verstrekt aan 10.588 inwoners energietoeslag 2022. Dit is inclusief 1.091 toekenningen aan

¹ CBS IVV voorlopige cijfers 2021. Uitwonende studenten vallen hier niet onder.

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/26/studentenhuisvesting-gemeente-zwolle-2019-2021>

Ons kenmerk
Datum

Evaluatie Energietoeslag
6 juli 2023

studenten³ en 70 aan inwoners in de schuldhulpverlening (zijnde geen bijstandsklanten). Indien kostendelers zelfstandig verantwoordelijk zijn voor een deel van de energierekening maken zij ook aanspraak op de energietoeslag. Het is dus mogelijk dat meerdere personen op één huishouden de energietoeslag hebben ontvangen.

Het bereik dat is gerealiseerd is boven verwachting goed. Door zorgvuldige aandacht aan de communicatie en het betrekken van de maatschappelijke partners is het overgrote deel van de inwoners die recht heeft op de energietoeslag bereikt.

Het procentuele bereik van het aantal huishoudens is niet exact te schatten doordat we in sommige situaties meerdere mensen op één huishouden de energietoeslag hebben verstrekt, namelijk in situaties dat meerdere mensen op één huishouden afzonderlijk verantwoordelijk waren voor energiekosten (kostendelers en studenten).

3.4

Financiën

In onderstaande tabel staan de inkomsten en uitgaven omtrent de energietoeslag 2022.

Rijksmiddelen 2022 gemeente Zwolle	Bedrag
Meicirculaire 2022	€ 7.307.000
Septembecirculaire 2022	€ 5.907.000
Decembecirculaire 2022	€ 4.680.706
Extra middelen studenten (dec. Circulaire)	€ 423.161
Terugvorderingen tot op heden	€ 73.300
	€ 18.391.167
Uitgaven	
Verstrekkingskosten	€ 18.745.800
Uitvoeringskosten	€ 235.917
Prognose uitvoeringskosten (def?)	€ 125.000
	€ 19.106.717
Afoming door financiën	
Dekking bestaanszekerheid	€ 270.000
Afoming extra middelen studenten	€ 423.161
Tekort incl. afomingen	€ -1.408.711
Tekort excl. afomingen	€ -715.550

Er zijn een aantal redenen voor het ontstaan van het tekort:

1. Hanteren van een brede groep rechthebbenden: De beleidskeuze om een inkomensgrens van 130% van het wettelijk sociaal minimum te hanteren in plaats van 120%, alsmede de toevoeging van kostendelers en studenten aan de doelgroep.

³ Vanaf begin juli '22 is dit expliciet bijgehouden, na aanvraag van Nieuwsuur. In de praktijk zijn er iets meer studenten onder de 10.588 inwoners, maar deze zijn niet volledig uit te lezen.

Ons kenmerk
Datum

Evaluatie Energietoeslag
6 juli 2023

2. Hoger uitgevallen uitvoeringskosten dan vooraf begroot, door een groter bereik dan vooraf ingeschat.
3. Risicodekking Energietoeslag 2022 is gebruikt voor fonds bestaanszekerheid: In de collegebesluiten is eerst 1M en vervolgens 1,8M gereserveerd voor risicodekking uit de overgebleven TONK-middelen. Dit bedrag is echter niet meer beschikbaar.
4. €423.161 voor studenten vanuit de decembercirculaire ivm energieprijzen zijn vrij gevallen naar de algemene middelen en niet heeft ingezet voor ET. Daarnaast is uit het budget voor de energietoeslag €270.000 gebruikt voor dekking bestaanszekerheid.

3.5

Terugvorderingsbeleid

In maart/april 2022 is er met grote urgentie een online aanvraagprocedure ontwikkeld voor de aanvraag van de energietoeslag. De aanvraagprocedure is begin april 2022 geopend. Om de snelheid van de afhandeling van de werkprocessen (wp) te garanderen is een aanzienlijk gedeelte geautomatiseerd toegekend en uitbetaald. Voor deze afhandelingen was er geen menskracht nodig.

Aantal uitbetalingen ⁴	28816
Ambtshalve (geen wp)	21835 -
Wp afgehandeld	6981
A. Team INK	763
B. Geautomatiseerd	6218

Door de druk op de ontwikkeling van het systeem omtrent de energietoeslag zijn er in situaties bedragen uitgekeerd aan inwoners, waar we met terugwerkende kracht de toekenning anders zouden beoordelen. De gegevens van aanvragers van de energietoeslag zijn bij het inlichtingenbureau aangeleverd. Daar is een controle uitgevoerd op de hoogte van het inkomen, om de rechtmatigheid te controleren. Op basis van de teruggekregen signalen Inkomsten Belasting (IB-signalen) wordt handmatig heronderzoek gedaan naar het recht op de energietoeslag 2022. In oktober 2022 betroffen dit 380 IB-signalen waarvan 47 betalingen zijn teruggevorderd, in maart 2023 waren dit 512 signalen waarvan er 35 zijn teruggevorderd.

Van de vele ontvangen signalen blijkt in slechtst 9% over te zijn gegaan tot terugvordering van de toeslag. Daarmee is een verantwoorde keuze gemaakt om eerst (geautomatiseerd) te betalen op basis van de ontvangen, niet gevalideerde, informatie van de aanvrager gezien de bespaarde behandeltijd en snelheid van beschikken en betalen op de vele aanvragen.

Reden voor de vele IB-signalen waarop niet wordt teruggevorderd, is dat het IB niet altijd beschikt over goede informatie over de woonsituatie en/of het netto-inkomen berekent op 1 (afwijkend) maandinkomen. Bij de beoordeling blijkt het (gemiddelde) maand inkomen wel onder de 130% grens te zijn (de signalen zijn dus niet zo 'sterk').

⁴ Betreft het totaal aantal uitbetalingen. Dit is dus inclusief 3 keer ambtshalve uitbetalingen (in maart '22, oktober '22 en maart '23) en de extra toekenningen van 2x €500 aan aanvragers in een eerder stadium.

Ons kenmerk

Evaluatie Energietoeslag

Datum

6 juli 2023

Er zijn 2 situaties waar voor is besloten niet terug te vorderen.

1. Tot 15 juli 2022 werd er in de e-dienst niet specifiek gevraagd naar inkomsten uit studiefinanciering waardoor de aanvrager niet wist dat er rekening wordt gehouden met dit normbedrag bij de beoordeling van het recht op energietoeslag. Daar waar het inkomen na onderzoek bleek boven de norm te liggen wordt er niet terug gevorderd omdat de aanvrager er op had mogen vertrouwen dat de informatie op de website en e-dienst volledig was. Terugvorderen zou het vertrouwen in de overheid ernstig kunnen schaden.
2. Een deel van de aanvragen energietoeslag (afhankelijk van screening op inhoudelijke gegevens) is op basis van de ingevulde antwoorden in de e-dienst semi geautomatiseerd toegekend en uitbetaald. Bij de heronderzoeken komt naar voren dat er situaties zijn waarbij de klant een foutief bedrag bij het inkomen heeft opgegeven in de e-dienst, maar bij de aanvraag wel alle bewijsstukken van de inkomsten volledig heeft ingeleverd. Daar waar het inkomen na onderzoek bleek boven de norm te liggen wordt er niet terug gevorderd omdat op basis van de ingeleverde bewijsstukken had de gemeente kunnen zien dat er geen recht op de energietoeslag was. Terugvorderen zou het vertrouwen in de overheid ernstig kunnen schaden.

In beide situaties krijgt de inwoner een brief. Daarin staat:

- Dat de inwoner geen recht heeft op de energietoeslag 2022;
- Waarom de inwoner geen recht heeft;
- Dat de energietoeslag niet terugbetaald hoeft te worden;
- Waarom de energietoeslag niet terugbetaald hoeft te worden.

3.6

Communicatie

Voor de energietoeslag is is brede communicatie ingezet. Allereerst is er vanuit het Rijk gecommuniceerd en is er veel aandacht geweest in landelijke media voor de energietoeslag. Dit heeft bijgedragen aan een grotere bekendheid van de regeling ten opzichte van gemeentelijke minimaregelingen.

Naast de landelijke campagne en media aandacht heeft de Zwolle zelf ook alle beschikbare kanalen ingezet. Bij de ambtshalve uitbetalingen zijn alle inwoners met een laag inkomen meerdere malen geïnformeerd middels brieven. Daarnaast hebben we veelvuldig gecommuniceerd via de social media kanalen, zijn posters opgehangen in buurthuizen en bij Op Orde en hebben we flyers in verschillende talen verspreid. Op de homepage van de gemeente is een opvallende tegel geplaatst voor de aanvraag van de energietoeslag. Ook hebben we diverse malen in de wijkkranten, de huis-aan-huis krant 'Zorg en ondersteuning in Zwolle' en de Swollenaar aandacht besteed aan de toeslag. Bovendien hebben we kerstkaarten verstuurd met informatie over de energietoeslag en zijn alle intermediairs actief meegenomen in de ontwikkelingen en aanvraagprocedures voor de energietoeslag. Afsluitend zijn er eind 2022 ook wijkgesprekken gevoerd met inwoners en de wijkmanagers van de vijf stadsdelen, om de laatste groep die de energietoeslag nog niet heeft aangevraagd te activeren.

Ons kenmerk
Datum

Evaluatie Energietoeslag
6 juli 2023

3.7

Ervaringen

Inwoners

Door een ervaringsdeskundige van de gemeente Zwolle is een enquête afgenomen onder de doelgroep. Haar ervaring is dat veel mensen huiverig zijn voor het invullen van vragenlijsten, onder andere door gebrek aan vertrouwen in de overheid. De inzet van een ervaringsdeskundige kan bijdragen aan het herstel van vertrouwen. De vragen zijn laagdrempelig gesteld en anoniem gevuld.

In totaal zijn 29 respondenten bevestigd. Van de 29 respondenten hebben 24 de energietoeslag ontvangen en 5 niet. Van deze 5 “niet ontvangers” hebben 4 vermoedelijk geen recht op basis van de financiële situatie. Eén “niet ontvanger” geeft aan te weten dat er geen recht is. Het hoge bereik van de regeling onder de respondenten sluit aan bij het beeld dat de toekenningcijfers schetsen.

Naast het hoge bereik vallen een aantal andere zaken op. Negen respondenten die de toeslag hebben ontvangen geven aan geen brief te hebben ontvangen. Ook vanuit de participatieraad zijn signalen afgegeven dat inwoners die de toeslag hebben ontvangen geen brief hierover te hebben gelezen. Volgens interne gegevens zijn er brieven gestuurd naar ieder toeslagontvanger. Omdat de enquête anoniem is, is niet te achterhalen of er iets met de brief is gebeurd of dat men de brief niet heeft gelezen/begrepen nadat de toeslag al is ontvangen. De respondenten die de brief wel bewust hebben ontvangen geven aan de brief duidelijk te vinden, of niet actief te hebben gelezen. 1 respondent geeft aan de brief lastig te hebben ervaren. De signalen hieromtrent nemen we mee in actiepunten voor komend jaar.

Verder geven meerdere respondenten die de energietoeslag automatisch hebben ontvangen aan dat ze tevreden zijn over het proces, ook in vergelijking met andere voorzieningen.

Tot slot blijkt uit gesprekken met inwoners dat er veel onduidelijkheid is over de bedragen van de energietoeslag. Inwoners hebben verschillend beeld hoeveel de energietoeslag 2022 totaal bedraagt en wat ze nog kunnen verwachten in 2023. Dit levert onzekerheid op. Ook dit nemen we mee in de aandachtspunten voor de energietoeslag 2023.

Uitvoering

De hoge druk om tot een snelle uitbetaling van de energietoeslag te komen heeft ook veel inzet gevraagd van de uitvoering. De uitvoering heeft veel inspanning geleverd om tot tijdige uitbetalingen over te gaan van de grote hoeveelheden aanvragen. Een groot aandachtspunt voor de uitbetaling van de energietoeslag 2023 is om duidelijker te benoemen wat de gevolgen zijn van het bewust onjuist invullen van gegevens bij een digitale aanvraag. Op de website, de e-dienst en de beschikking moet worden genoemd dat er sprake kan zijn van een herbeoordeling of terugvordering als de gegevens bewust niet goed zijn ingevuld.

Ons kenmerk
Datum

Evaluatie Energietoeslag
6 juli 2023

4 Conclusie en aanbevelingen

De energietoeslag is een regeling die onder enorm hoge tijdsdruk en beperkte capaciteit en kaders uitgevoerd moest worden. Uit de evaluatie blijkt dat er goede resultaten zijn behaald qua bereik en proces. Door het hoge bereik zijn er wel financiële tekorten ontstaan op het budget. Het tekort van circa €1,4 miljoen is met name ontstaan door het hanteren van een grotere doelgroep dan de financiering van het Rijk dekt en gemeentelijke afroaming van de budgetten die we van het Rijk hebben ontvangen.

4.1 Conclusies

- De energietoeslag heeft een zeer groot bereik van de doelgroep: er zijn namelijk 10.588 personen bereikt.
- We hebben een financieel tekort van €1,4 miljoen. Dit is voor ongeveer de helft ontstaan door afroaming van budgetten die we hebben gekregen van het Rijk voor de energietoeslag.
- Het bereik van de energietoeslag ligt aanzienlijk hoger dan die van de getoetste minimaregelingen. Aannemelijk is dat dit te maken heeft met de landelijke bekendheid en de ambtshalve uitbetalingen. Bovendien telt het eigen vermogen niet mee bij de energietoeslag.
- Uit ervaringen van inwoners blijkt dat automatisch toekennen als wenselijk wordt ervaren en de wens er is om dit voor meerdere voorzieningen zo in te richten.
- Inwoners hebben verschillende ervaringen met de communicatie per brief. We hebben zowel positieve als negatieve signalen ontvangen over toekenningsbrieven van de energietoeslag.

4.2 Aanbevelingen Energietoeslag '23

- Bestudeer de wet die de energietoeslag '23 mogelijk maakt grondig en verwerk eventuele aanpassingen in de nieuw vast te stellen beleidsregels.
- Er is voor de energietoeslag 2023 heldere uitleg nodig over de hoogte van het te ontvangen bedrag in relatie tot de reeds ontvangen bedragen.
- De aandacht voor de brieven (zowel inhoud als timing) blijft van hoge prioriteit.
- Er moet een goede afweging gemaakt worden in het uitvoeringsproces tussen automatische toekenning en handmatige beoordelingen waarbij reëel wordt gekeken naar beschikbare capaciteit voor handmatige beoordeling en wettelijk afhandeltermijnen. Dit ter voorkoming van onterechte uitbetalingen.
- 9 van de 29 geïnterviewde inwoners geven aan geen brief te hebben ontvangen. Voor de uitbetaling van de energietoeslag 2023 moet actief worden gecheckt of er een brief wordt verstuurd naar alle inwoners.
- Maak een financieel afwegingskader van de gevolgen om de doelgroep te verruimen van 120% naar 130% en het toevoegen van de kostendelers, en maak een goede financiële risicoanalyse.
- Voor de energietoeslag '23 is er in de septembercirculaire nog €800 per rechthebbende beschikbaar. Onderzoek de kosten voor het verstrekken van €1.300 aan de groep nieuwe rechthebbenden.

Ons kenmerk
Datum

Evaluatie Energietoeslag
6 juli 2023

5

Bijlage 1 – Beleidsregels Energietoeslag

Op diverse momenten zijn de beleidsregels aangepast, om de verhogingen van de energietoeslag uit te kunnen betalen. De doelgroepen en handavingsrichtlijnen zijn ongewijzigd gebleven. Enkel de datums en bedragen zijn gewijzigd. Met die reden zijn in deze bijlage de eerst vastgestelde beleidsregels opgenomen.

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. Alle begrippen die in deze beleidsregel worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet.
2. In deze beleidsregels wordt verstaan onder:
 - a. belanghebbende: de persoon die voor zichzelf, zijn partner en/of tot het gezin behorende één of meerdere kinderen een eenmalige energietoeslag verzoekt.
 - b. college: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zwolle;
 - c. energietoeslag: de eenmalige uitkering in 2022 op grond van categoriale bijzondere bijstand ter compensatie van stijgende energielasten.
 - d. huishouden: de leefsituatie die een alleenstaande, kostendeler of (eenouder)gezin duurzaam in stand houden en noodzakelijke kosten maken zoals energiekosten.
 - e. inkomen: het inkomen zoals bedoeld in artikel 31, 32 en 33 van de participatiewet verminderd met de ontvangen vakantietoeslag. Tot het inkomen wordt ook gerekend de bijstand voor algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan zoals genoemd in artikel 5 van de participatiewet. Er wordt uitgegaan van de som van het inkomen van belanghebbende en zijn partner.
 - f. schuldenaren: een inwoner die geldzaken onvoldoende zelfstandig kan behartigen en daarvoor dienstverlening voor schuldproblemen krijgt van de gemeente Zwolle of zijn toegelaten tot de wet schuldsanering natuurlijke personen.
 - g. thuisinwonend: meerderjarig kind dat inwoont bij zijn ouder(s).
 - h. vermogen: gelden en geldswaarden zoals bedoeld in artikel 34 participatiewet. Bij een partner wordt uitgegaan van de som van het vermogen van belanghebbende en zijn partner.
 - i. zelfstandige: de volwassene die voor de voorziening in het bestaan geheel of gedeeltelijk is aangewezen op arbeid in eigen bedrijf of zelfstandig beroep en de financiële risico's daarover draagt.

Artikel 2 Doelgroep energietoeslag en inkomen

- 1 De eenmalige energietoeslag is bedoeld voor de inwoner met een zelfstandig huishouden die door de stijgende prijzen voor energie te maken heeft met hogere energielasten.
- 2 Om voor de eenmalige energietoeslag in aanmerking te komen:
 - a) moet de belanghebbende 18 jaar of ouder zijn; en
 - b) staat de belanghebbende en zijn partner in de gemeentelijke basisregistratie personen van de gemeente Zwolle ingeschreven; en
 - c) hebben belanghebbende en eventuele gezin ten laste van het inkomen regelmatige energiekosten; en
 - d) mag het inkomen van de belanghebbende vóór de maand van aanvraag niet meer bedragen dan 130% van de norm.
- 3 Als belanghebbende door wisselende of eenmalige inkomsten het inkomen in de maand van aanvraag hoger is dan 130% van de norm wordt uitgegaan van een gemiddeld inkomen. Het gemiddeld inkomen wordt berekend door de som van

Ons kenmerk

Evaluatie Energietoeslag

Datum

6 juli 2023

het inkomen dat gedurende 12 maanden voorafgaand aan de aanvraag is genoten, te delen door 12.

- 4 Voor bepaling van het inkomen van een zelfstandige wordt uitgegaan van het boekjaar, voorafgaand aan het jaar waarin de aanvraag is gedaan. Dit is het inkomen na aftrek van de verschuldigde inkomstenbelasting en premies volksverzekeringen. Deze belasting en premies worden gesteld op het percentage, zoals vermeld in artikel 6, lid 2, van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004. Hierbij wordt een teruggave inkomstenbelasting en premies volksverzekeringen niet als inkomen aangemerkt. Het vastgestelde inkomen als zelfstandige wordt, na eventuele vermeerdering met andere inkomsten over het betreffende boekjaar, gedeeld door 12.
- 5 Als door de belanghebbende vanaf 1 januari 2021 een Zwolse gemeentelijke financiële inkomensondersteunende voorziening is genoten of over het jaar 2021 of 2022 kwijtschelding van de Zwolse gemeentelijke belastingen is verleend, voldoet de belanghebbende aan de inkomensvoorwaarde van deze eenmalige energietoeslag.

Artikel 3 Schuldenaren

In afwijking van het gestelde in artikel 2 kan een belanghebbende ongeacht de hoogte van het inkomen voor de tegemoetkoming in aanmerking komen als hij in het kader van een schuldregeling een relatie heeft met de gemeentelijke Schuldienstverlening of een opgelegde schuldregeling op grond van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen en hij alleen het vrij te laten bedrag van zijn inkomen overhoudt om te besteden.

Artikel 4 Uitsluitingsgronden

1. Op grond van artikel 11 Participatiewet moet worden vastgesteld of de belanghebbende rechthebbende is en of de energiekosten verbonden zijn met Nederland (territorialiteitsbeginsel).
2. Als sprake is van een van de uitsluitingsgronden van artikel 13 lid 1 Participatiewet dan bestaat er in beginsel geen recht op de eenmalige energietoeslag.
3. De bewoner van een inrichting heeft geen recht op de eenmalige energietoeslag want hij zal geen energielasten hebben.
4. De thuisinwonende jongmeerderjarige van 18, 19 of 20 jaar en thuisinwonende studenten hebben geen recht op de eenmalige energietoeslag.
5. De gestegen bedrijfslasten van een zelfstandige of een bedrijf ten gevolge van hogere energieprijzen vallen buiten het bereik van deze regeling.

Artikel 5 Voorwaarden eenmalige energietoeslag

1. Het college kan een eenmalige energietoeslag ad € 800, - verstrekken aan de belanghebbende die te maken heeft met energielasten.
2. De belanghebbende moet indien gevraagd middels overlegging van de (maand)rekening van een energieleverancier of het huurcontract de energielasten aantonen.
3. De eenmalige energietoeslag ad €800, - voor de (gestegen) energielasten is bedoeld voor de woning waarin de belanghebbende woonachtig is.

Artikel 6 Vermogen

Het vermogen waarover de belanghebbende met partner en inwonende minderjarige kinderen beschikken, blijft buiten beschouwing.

Artikel 7 Aanvraag

1. De eenmalige energietoeslag wordt ambtshalve toegekend indien het college beschikt over voldoende gegevens voor toekenning.

Ons kenmerk
Datum

Evaluatie Energietoeslag
6 juli 2023

2. Een aanvraag voor de eenmalige energietoeslag kan worden ingediend vanaf april 2022.
3. De aanvraag voor de eenmalige energietoeslag wordt digitaal ingediend via www.zwolle.nl. In afwijking van deze digitale aanvraag is een schriftelijke aanvraag mogelijk indien naar het oordeel van het college bijzondere omstandigheden in het individuele geval hiertoe aanleiding geven.
4. Belanghebbende overlegt bij de aanvraag:
 - a. salarisspecificaties van inkomsten van februari 2022. Wanneer er sprake is van flexibele inkomsten, overlegt de belanghebbende salarisspecificaties van 3 aansluitende maanden.
 - b. de belastingaangifte 2021 of de meeste recente en de kolommenbalans over de afgelopen drie maanden, voorafgaande aan de aanvraag als er sprake is van inkomsten uit onderneming of inkomsten als ZZP'er.
 - c. de bewijzen van de maandelijkse energielasten bijvoorbeeld (maand)rekening van de energieleverancier.
5. Een aanvraag eenmalige energietoeslag kan worden ingediend tot 1 oktober 2022.

Artikel 8 Uitbetaling

De eenmalige energietoeslag wordt zo spoedig mogelijk na toekenning uitbetaald op de bankrekening van belanghebbende

Artikel 9 Vorm van de eenmalige energietoeslag

De eenmalige energietoeslag wordt in de vorm van een gift verstrekt.

Artikel 10 Inlichtingenplicht en terugvordering

1. Op de aanvraag van de eenmalige energietoeslag is de inlichtingenplicht, zoals bedoeld in artikel 17 lid 1 participatiewet, van toepassing.
2. Het college trekt de eenmalige energietoeslag in en vordert terug voor zover de toeslag ten onrechte of tot een te hoog bedrag is ontvangen door onjuiste of onvolledige inlichtingen.

Artikel 11 Hardheidsclausule

Het college kan over doelgroep, inkomen en aanvraagprocedure, indien de omstandigheden van het individuele geval daarvoor aanleiding geven en toe noodzaken, ten gunste van de belanghebbende afwijken van deze beleidsregel.

Artikel 12 Inwerkingtreding en duur beleidsregel

De beleidsregel treedt in werking op de datum van vaststelling van deze beleidsregel door het college van burgemeester en wethouders van Zwolle en eindigt op 1 oktober 2022.

Artikel 13 Citeertitel

Deze beleidsregel worden aangehaald als: Beleidsregel eenmalige energietoeslag gemeente Zwolle 2022.

Ons kenmerk
Datum

Evaluatie Energietoeslag
6 juli 2023

6

Bijlage 2 – Beslisnota college

Openbaar

Openbaar

Onderwerp Eenmalige energietoeslag voor huishoudens met laag inkomen
Versienummer 1.1

Portefeuillehouder Dorrit de Jong
Informant Eva Molendijk/ Huub Lubbers
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon (038) 498 2824
Email E.Molendijk@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 4.1.1 We bieden ondersteuning aan inwoners die terecht een beroep doen op het gemeentelijk vangnet zodat ze niet onder de Zwolse armoedegrens hoeven te leven.

Begroting wijzigen Ja
Dekking ten laste van Specifieke uitkering die we ontvangen via het gemeentefonds

Parafering

Afdelingshoofd
H. Duteweert
Portefeuillehouder

Datum paraaf

Raad

- ☐ Informatienota voor de raad
☐ Opinienota voor de raad
☐ Beslisnota voor de raad
☐ n.v.t.

Bijlagen

Bijlage 1 beleidsregel eenmalige energietoeslag gemeente Zwolle 2022

Bijlage 2 informatienota eenmalige energietoeslag

Ontwerp besluit

Het college besluit:

een eenmalige energietoeslag van € 800,- te betalen aan huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum.

de beleidsregel eenmalige energietoeslag gemeente Zwolle 2022, vast te stellen conform bijlage 1.

in te stemmen met de raadsinformatienota over de wijze waarop we uitvoering geven aan het wetsvoorstel eenmalige energietoeslag.

Collegebesluit d.d.:

Ons kenmerk

Evaluatie Energietoeslag

Datum

6 juli 2023

- ☐ Conform
- ☐ Gewijzigd
- ☐ Aangehouden
- ☐ Teruggenomen

Toelichting op het voorstel

Inleiding

De regeling voor een energietoeslag voor minima is ingezet naar aanleiding van een aangenomen motie in de Kamer d.d. 27 oktober 2021⁵. In deze motie wordt gepleit voor een gerichte energiecompensatie voor huishoudens met de laagste inkomens als gevolg van de stijgende energieprijzen.

Op 10 december 2021 heeft het kabinet⁶ besloten om een eenmalige energietoeslag voor huishoudens met een laag inkomen mogelijk te maken. De uitvoering ligt bij de gemeenten. Het ging daarbij om een richtbedrag van 200 euro per huishouden. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft met de VNG en Divosa afgesproken dat landelijk wordt ingezet op een bereik van 800.000 huishoudens met een minimum inkomen. Als juridisch 'voertuig' wordt gebruik gemaakt van categoriale bijzondere bijstand. Hiervoor dient de Participatiewet gewijzigd te worden.

Op 11 maart 2022 heeft het kabinet aangekondigd opnieuw aanvullende maatregelen te nemen om mensen met lage en middeninkomens tegemoet te komen in de stijgende energieprijzen en de aanhoudende inflatie⁷. Dit aanvullende voorstel behelst onder meer dat mensen met een laag inkomen een hogere tegemoetkoming via de gemeenten krijgen voor de hoge energierekening. Het richtbedrag van de energietoeslag is verhoogd van € 200,- naar € 800.

Urgentie om snel tot uitbetaling over te gaan

Op 15 maart 2022 schrijft minister Schouten in een kamerbrief⁸ gezien de urgentie hoeft de uitvoering van deze maatregel, niet te wachten op formele autorisatie van beide Kamers der Staten-Generaal. Gemeenten kunnen vooruitlopend op de inwerkingtreding van het wetsvoorstel al tot uitbetaling van de eenmalige energietoeslagen over gaan. We willen hieraan gehoor geven.

Zwolse huishoudens worden nu namelijk al geconfronteerd met veel hogere energienota's dan voorheen. Zwollenaren met een laag inkomen wonen vaak ook nog in slecht geïsoleerde, nog niet voldoende verduurzaamde woningen, waardoor zij dubbel geraakt worden en hun energienota nog hoger wordt. Deze groep inwoners krijgt daardoor veelal nu al te maken met betalingsproblemen.

We willen in april de eenmalige energietoeslag van € 800,- uit keren aan huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum.

⁵ Kamerstukken II 2021/22, 35925, nr. 129

⁶ Kamerbrief eenmalige energietoeslag lage inkomens | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

⁷ Maatregelenpakket om gevolgen stijgende energieprijzen en aanhoudende inflatie te verzachten | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl

⁸ [Kamerbrief over Wetsvoorstel eenmalige energietoeslag lage inkomens | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Ons kenmerk
Datum

Evaluatie Energietoeslag
6 juli 2023

Beoogd effect

We keren € 800,- uit als eenmalige energietoeslag aan huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum. Met deze eenmalige compensatie komen we onze inwoners tegemoet in hun stijgende lasten en geven we helderheid over de eenmalige energietoeslag die al maanden geleden was aangekondigd.

Argumenten

1.1. De energierekening is sterk gestegen

De energieprijzen, en in het bijzonder de gasprijzen, zijn in de afgelopen maanden uitzonderlijk fors gestegen. We zien dat deze situatie veel onzekerheid oplevert. Stijgende gasprijzen leiden tot een hoge en voor sommige inwoners moeilijk te betalen energierekening. De eenmalige compensatie voor de stijgende energierekening is al maanden geleden aangekondigd. Steeds meer inwoners melden zich voor deze compensatie.

1.2 We keren de energietoeslag uit aan de huishoudens met laag inkomen

Energiearmoede komt voor bij huishoudens met enerzijds een laag inkomen en anderzijds óf hoge energiekosten óf een woning met een relatief lage energetische kwaliteit. TNO hanteert als definitie voor laag inkomen: het besteedbaar (netto) inkomen dat lager is dan 130% van het wettelijk sociaal minimum en een financieel vermogen bij de laagste 10% van Nederland hoort. We sluiten aan bij de definitie die TNO hanteert voor een laag inkomen. We weten dat meerdere gemeenten, bijvoorbeeld de gemeente Den Haag, ook de inkomensgrens tot 130% van het sociaal minimum hanteert. Mensen die wonen in een inrichting, thuislozen, inwonende jongmeerderjarigen en thuiswonende studenten zijn uitgesloten van de compensatieregeling.

De toeslag wordt als eenmalige gift uitbetaald. Het eventueel aanwezig vermogen wordt buiten beschouwing gelaten. De ontvangst van de toeslag heeft geen gevolgen voor de bijstandsuitkering en zal, behoudens onjuiste informatie, niet worden teruggevorderd. We controleren op de aanwezigheid van energielasten. Er zal niet worden gecontroleerd of de energielasten voor de ontvanger daadwerkelijk zijn gestegen.

1.3 We betalen in één keer de eenmalige energietoeslag van € 800,- aan inwoners met een laag inkomen.

Het bedrag van € 800,- is veelvuldig genoemd in de pers. Ook bij inwoners is dit bedrag bekend. We ontvangen steeds meer signalen van inwoners en samenwerkingspartners dat inwoners willen weten wanneer welk bedrag aan eenmalige energietoeslag door ons wordt uitgekeerd. We beseffen dat de situatie voor sommige Zwollenaren de komende tijd moeilijk is. Veel mensen hebben het op dit moment financieel moeilijker door inflatie, gestegen benzineprijzen en de stijgende energierekening. We willen inwoners helderheid geven over de hoogte van de toeslag om zo verdere onzekerheid en stress te voorkomen.

Ons kenmerk

Evaluatie Energietoeslag

Datum

6 juli 2023

Het is aan de ontvanger om te bepalen wanneer voor welke noodzakelijke kosten van het bestaan de eenmalige toeslag besteed wordt. Per persoon verschilt het namelijk wanneer de energie eindafrekening komt. In onze communicatie benadrukken we waarvoor de eenmalige energietoeslag bedoeld is. Dat het verstandig is de toeslag te reserveren voor de hogere jaarafrekening van de energieleverancier. We geven hierover ook tips.

Tenslotte is het uitvoeringstechnisch efficiënter om de eenmalige toeslag in een keer uit te betalen dan in meerdere delen. Uitbetaling in bijvoorbeeld twee delen betekent dat er ook dubbel werk is om de betaling in te richten en uit te voeren.

1.4 Waar mogelijk keren we de compensatie ambtshalve uit

Gemeenten krijgen de bevoegdheid om de eenmalige energietoeslag ook ambtshalve te verstrekken. Dus zonder schriftelijke aanvraag. Op deze wijze kan een relatief groot deel van de doelgroep snel worden bediend zonder dat de betrokkenen hier iets voor hoeven te doen. We zullen de inwoners met een laag inkomen tot 130% van het sociaal minimum die we kennen ambtshalve toekennen. Deze inwoners ontvangen hierover per brief een beschikking. Als aan de aanvrager in dit jaar of in het afgelopen jaar een Zwolse gemeentelijke inkomensondersteunende voorziening is toegekend, voldoet de aanvrager aan de inkomensvoorwaarde van deze eenmalige energietoeslag.

Huishoudens aan wie de energietoeslag niet automatisch kan worden toegekend, zullen deze moeten aanvragen. Dat kan zowel digitaal als met een aanvraagformulier. Het gaat daarbij onder meer om werkende armen, AOW-gerechtigden en zelfstandigen met een laag inkomen, die dit jaar of het afgelopen jaar geen beroep deden op onze minimaregelingen

Risico's

We weten niet precies hoeveel inwoners van de eenmalige energietoeslag gebruik gaan maken. Ook is het bedrag dat we vanuit het Rijk hiervoor ontvangen nog onder voorbehoud. Dit financiële risico wordt afgedekt door de mogelijkheid een beroep te doen op restant van de TONK gelden. De TONK regeling was één van de steunmaatregelen in 2021 vanwege de corona crisis. Het betrof Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONKK) voor inwoners die door de coronamaatregelen minder inkomsten hadden dan voorheen. Er is circa € 1,0 miljoen aan TONK gelden beschikbaar.

De wettelijke regeling is nog in behandeling. Mogelijkerwijs regelt het Rijk op een afwijkende wijze de eenmalige energietoeslag. Op 15 maart 2022 is de handreiking eenmalige energiearmoede door Stimulansz uitgebracht. Deze handreiking is samengesteld door Stimulansz, in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), en in samenwerking met SZW en VNG. De beleidsregel hebben we in de lijn van deze handreiking opgesteld.

Financiën

De middelen voor de energietoeslag zullen via de algemene uitkering van het gemeentefonds aan gemeenten worden verstrekt. De uitvoering via de categoriale

Ons kenmerk

Evaluatie Energietoeslag

Datum

6 juli 2023

bijzondere bijstand impliceert dat er geen verantwoording aan het Rijk over de besteding van de middelen hoeft plaats te vinden.

Voor de uitvoering en uitgifte van de energietoeslag heeft het kabinet een eenmalig budget van € 680 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan € 1 miljoen voor Caribisch Nederland. Dit zal per meicirculaire 2022 gebeuren. De gelden komen dan bij het raadsvoorstel van de meicirculaire in de begroting. Het budget is bedoeld voor zowel de te verstrekken energietoeslagen als de uitvoeringskosten. De middelen worden verdeeld aan de hand van de reguliere verdeelsleutel voor de bijzondere bijstand. Voor Zwolle komt dat neer op circa 0,9% van het totaal en dat is € 6.353.370,-. Dit bedrag is nog onder voorbehoud. Doordat de Participatiewet moet worden aangepast, is er nog geen duidelijkheid.

Volgens de meest recente CBS cijfers hebben 9.000 Zwolse huishoudens in 2020 een inkomen tot 130% van sociaal minimum. We weten niet hoeveel inwoners van de eenmalige energietoeslag gebruik gaan maken. Onze ervaring is dat er nooit voor 100% een beroep op een minimaregeling wordt gedaan. Redenen zijn principiële redenen, onwetendheid of dat iemand het niet nodig heeft. Op basis van ervaringen uit het verleden verwachten we dat maximaal 7.500 keer de energietoeslag wordt aangevraagd. Daar is in totaal 6 miljoen euro mee gemoeid waardoor € 350.000,- overblijft voor de uitvoeringskosten. We stellen voor eventuele financiële tegenvallers te dekken uit het restant van de TONK gelden.

Communicatie

De doelgroep die de eenmalige energietoeslag ambtshalve krijgt toegekend, zal hierover per brief worden geïnformeerd.

Voor de niet bekende inwoners wordt een aanvraagprocedure ingericht. Hierover zal op onze website en via de bekende communicatiekanalen ruimhartig gecommuniceerd worden. We laten een persbericht uitgaan.

In onze communicatie benadrukken we waarvoor de eenmalige energietoeslag bedoeld is, namelijk voor de hogere energierekening. Dat het verstandig is de toeslag te reserveren voor de hogere jaarafrekening van de energieleverancier. We geven hierover ook tips.

Beleidsregels moeten na vaststelling worden gepubliceerd waardoor de regels externe werking krijgen. De beleidsregel zal worden bekendgemaakt op de gemeentelijke website en overheid.nl. Tevens komt het vastgestelde plan voor een ieder ter inzage in het Stadskantoor aan de Lübeckplein.

Openbaarheid

ja